

Brez meja

Trideželne aktivnosti so tiste, ki so najbolj zaslužne za povezovanje treh parkov in odpravljanje meja v tem obmejnem območju. Ena takšnih je bil trideželni kolesarski maraton pretekli mesec, na katerem so sodelovali kolesarji vseh treh parkov. Kolesarji so se zbrali pri Sv. Martinu ob Rabi v Avstriji, nato pa nadaljevali preko avstrijsko - madžarske meje na Dolnjem Seniku, madžarsko - slovenske meje na Gornjem Seniku ter vožnjo zaključili s prijetnim druženjem ob kosilu pred gradom Grad.

Aleksandra Lehner

Prvo izobraževanje »doživljajskih« vodnikov po parku v Sloveniji

V okviru projekta ustanovitve parka se je v mesecu juniju odvijalo prvo izobraževanje za vodnike po bodočem parku. Takšno izobraževanje smo v Sloveniji izvedli prvič, uspešno pa ga že nekaj let izvajajo v naravnih parkih v sosednji Avstriji. Cilj vodenja novih vodnikov je, da znajo preko doživetij občutiti in spoznati naravo.

V 60-urnem tečaju, ki ga je redno obiskovalo 12 bodočih vodnikov se je zvrstilo kar nekaj zanimivih tem: Doživljajska pedagogika (M. Handler), Spoznavanje parkovnih režimov (J. Kristanc), Pravni okviri parkov (R. Knez), Biologija (B. Novak), Marketing (F. Handler, S. Kranjc), Gozdovi (Š. Kovač), Retorika (J. Legvart), Prva pomoč (J. Vöröš), Kulturna krajina (S. Dešnik), Umetnost v naravi (M. Pflug), ter Pomembni habitatni tipi na Goričkem (M. Kaligarič). V okviru seminarja je skupina obiskala sosednja dva parka ter v Mühlgrabnu v parku Raab sama preizkusila takšen način vodenja. 1.7.2003 je tako 9 udeležencev seminarja v grajskem parku pri Gradu že opravilo izpit in kot dokaz preverjenega znanja dobilo majice in kape z napisom Krajinski park Goričko, dobili pa bodo tudi ustrezna potrdila.

Aleksandra Lehner

Prehod meje na Gornjem Seniku

Prvo trideželno srečanje mladih na Goričkem

V ponedeljek 23. junija v poznih popoldanskih urah se je pred gradom Grad na Goričkem zbralo okrog 100 mladih iz Avstrije, Madžarske in Slovenije.

Na povabilo prireditelja, projekta Razvoj skupnega krajinskega parka Goričko in pod pokroviteljstvom delovne skupine Mladinski turizem, so se 1. trilateralnega srečanja mladih za Krajinski park Goričko odzvali srednješolci iz Gimnazije v Monoštru, trgovske šole iz bližnjega Jennersdorfa, dijaki Salzburške glasbene gimnazije, Gimnazije Murska Sobota ter Dvojezične srednje šole v Lendavi. Na okrogli mizi z naslovom Evropska unija in Krajinski park Goričko-Raab-Őrség so izrazili svoja pričakovanja, želje in mnenja, izmenjali svoja stališča ter izkušnje v zvezi z vključitvijo v EU in posredovali svoje vizije o prihodnjem trideželnem parku, ki bo v jeseni dobil dokončno podobo z ustanovitvijo Krajinskega parka Goričko.

Z velikim zanimanjem so si mladi gostje ogledali tudi grad Grad na Goričkem in navdušeno prisluhnili zanimivostim in skrivnostim starega gradu. Kaj kmalu so se med sabo spoznali, navezali stike, se spoprijateljili, zapeli in zaplesali: malo po avstrijsko, malo po madžarsko, po slovensko, celo v treh jezikih naenkrat!

Naše druženje so s svojo glasbo in plesom popestrili plesalci in plesalke iz Romskega društva »Zeleno vejs« iz Serdice in s svojimi ritmi očarali prav vsakega izmed nas. Tudi skupine mladih so se predstavile s svojimi glasbenimi prispevki in tako ob dobri prekmurski hrani in osvežujočem domačem jabolčnem soku, prispevali k toplem in prijateljskem vzdušju do poznih večernih ur.

In napočil je čas slovesa...! Slovo, v upanju na snidenje na naslednjem srečanju mladih treh dežel v Krajinskem parku Goričko-Raab-Őrség.

Brigita Barbarič
koordinatorka delovnih

skupin

Natura 2000 in Mladinski turizem

Predstavniki sodelujočih šol razmišljajo o prednostih EU

Izdaja:
Projekt Razvoj krajinskega parka Goričko
Urednica:
Aleksandra Lehner
Naklada: 8.800 izvodov
Tisk: aiP Praprotnik
Bilten Krajinski park Goričko prejemajo vsa gospodinjstva v nastajajočem Krajinskem parku Goričko brezplačno. Za morebitna vprašanja pokličite na tel. 031 354 149 ali pišite na:
park.goricko@gest.lames.si.
Foto: Stanka Dešnik, Karl Kahr, Ciril Kosednar.
Tiskano na papirju brez dodanega MORA

KRAJINSKI PARK GORIČKO

JULIJ 2003

ŠTEVILKA 7

WWW.PARK-GORICKO.ORG

Spoštovane Goričanke in Goričanci

Čeprav nam je vročina letos ponagajala že pred koledarskim začetkom poletja, se priprave na ustanovitev Krajinskega parka Goričko nadaljujejo v pospešenem tempu.

Na javnih razpravah ste lahko sodelovali s svojimi vprašanji, vendar vas k podajanju vaših mnenj pozivamo tudi v bodoče. Svoje poglede in negotovosti lahko izrazite bodisi v knjigah pripomb, ki so ravno v ta namen razstavljene po vseh občinah, ali pa po telefonu in elektronski pošti na naslov Projekta za Razvoj Krajinskega parka Goričko. Sicer pa tudi v tej številki časopisa odgovarjamo na najbolj pogosta vprašanja, tokrat predvsem tista, ki so se pojavljala na javnih razpravah.

Vabimo vas, da več o dogodkih in pripravah na ustanovitev parka preberete v nadaljevanju!

Amadea Dobovišek

Kaj vas je zanimalo na javnih razpravah?

V preteklem mesecu se je na Goričkem zvrstilo 12 javnih razprav z namenom predstaviti uredbo o ustanovitvi Krajinskega parka Goričko. Predstavniki Ministrstva za okolje, prostor in energijo, Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave in Projekta Razvoj Krajinskega parka Goričko so predstavili osnutek Uredbe o Krajinskem parku Goričko ter namen in cilje parka.

Skupina po opravljenem izpitu z Jano Kristanc iz ARSO

Po predstavitvi, ki so bile ponekod zelo dobro obiskane, so imeli prebivalci možnost postavljanja vprašanj. Nekaj odgovorov na pričakovana vprašanja smo že objavili v prejšnjih dveh številkah časopisa. Izkazalo se je, da so se prav ta vprašanja pojavljala skoraj na vseh naših srečanjih.

Tokrat vam predstavljamo naslednji sklop najpogostejših vprašanj skupaj z odgovori. Hkrati odgovarjamo tudi na vprašanja, ki smo jih prejeli neposredno od naših bralcev.

Ali je še mogoče vplivati na mejo parka?

Čas javne obravnave je namenjen prav preverjanju osnutka dokumentov za ustanovitev parka.

K temu spada tudi osnutek meje parka. Vsakdo lahko izrazi svoje mnenje, pripombo ali vprašanje v zvezi z njo. Vsako pobudo bo ustanovitelj obravnaval in ob upoštevanju strokovnih kriterijev ustrezno upošteval pri dokončni meji parka.

Ali je mogoče iz parka kasneje tudi izstopiti?

Park lahko zaživi le, če ga sprejmejo njegovi prebivalci. Če le-ti v parku ne bodo hoteli živeti, je možno, da na ustrezen način izrazijo svojo voljo po izstopu iz parka.

Nedavni referendum v Triglavskem narodnem parku je dokaz, da se tudi leta kasneje prebivalci lahko odločajo o izključitvi svojih vasi iz parka. Vendar pa so se prebivalci vasi v Bohinju tudi po več kot dvajsetih letih življenja v parku odločili, da v parku ostanejo. Ljudje, ki so v tem času že izkusili vse vplive parka z veliko strožimi pravili, kot so predvidena na Goričkem, so si želeli v njem tudi ostati.

Priprava razstave v Őriszentpetru

Glede na to, da je gojenje samorodne vinske trte na Goričkem precej razširjeno, vas je zanimalo, ali so kakšne možnosti, morda tudi s pomočjo parka, za legalizacijo prodaje vina samorodnic v prihodnosti.

Država Slovenija je imela v predpristopnih pogajanjih z EU možnost, da za nekatere regionalne posebnosti izposluje določene izjeme. Ta pogajanja pa so sedaj že zaključena in prodaje vina iz samorodnic ni med "odpustki". Zaenkrat je najbolje razvijati in tržiti ostale produkte samorodnic, zato da se sorte ohranijo in jih tržišče sprejme.

Vsekakor pa bo park podpiral eventualno iniciativo kmetov (proizvajalcev), od katere bo odvisna usoda samorodnic v prihodnje.

Kakšen pa je odnos krajinskega parka do industrijskih in obrtnih con?

Park ne bo preprečeval ali omejeval obrtnih ali industrijskih con.

Iskali bomo razmerje med hitrim in vidnim razvojem ter dolgoročno trajnostnimi usmeritvami. Razvoj mora biti dobro premišljen, vzpodbujali pa bomo predvsem dejavnosti, ki okolja ne bodo onesnaževale, saj bi tudi domačini radi živeli zdravo in jedli zdravo hrano. Tudi v ostalih parkih so industrijske in obrtne cone, saj želimo, da ljudje v njih najdejo delo in tudi ostanejo v prostoru.

V kakšni obliki bo park podpiral trženje proizvodov in ali bo združeno z blagovno znamko?

Pri projektu ustanovitve Krajinskega parka Goričko sodelujejo tudi strokovnjaki za trženje blaga, ki pripravljajo podrobna pravila za uporabo blagovne znamke, ki jo boste v prihodnje lahko uporabljali za označevanje proizvodov. Vendar pa park ne more nadomeščati celotnega marketinškega spleta za trženje produktov. Daje lahko le skupen okvir, zagotovilo geografskega porekla in naravi prijaznih produktov in možnost organiziranja prodaje proizvodov in storitev. Največ pa bodo v smislu skupnega nastopanja na tržišču lahko storili ponudniki storitev sami tako, da se bodo v okviru parka čimbolj povezovali.

Kaj se bo dogajalo s kmetijstvom in dopolnilnimi dejavnostmi?

Na kmetijstvo je vezano največ prebivalcev in je dejavnost, ki jo je potrebno ohraniti iz več razlogov. Kmetijstvo je eden od pomembnih pogojev za ohranjanje biodiverzitete, obdelovanje zemlje pa jamstvo za ohranjanje narave. Zato je potrebno ustvariti za kmetovanje takšne priložnosti, da bodo kmetje v tem prostoru ostali. Trenutne spremembe v politiki EU do kmetijstva vedno bolj težijo k okolju prijaznemu kmetovanju. Tudi park bo spodbujal trajnostno naravnano kmetijstvo in dopolnilne dejavnosti. Čeprav dopolnilne dejavnosti in pridobivanje vseh potrebnih dovoljenj ni v pristojnosti parka, bomo v sodelovanju med Ministrstvom za okolje, prostor in energijo in Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano iskali načine, kako te postopke za posameznika čimbolj olajšati. Goričko ima v povezavi s sosednjima parkoma v

Avstriji in na Madžarskem kot bodoči trideželni park prav gotovo še posebno prednost tudi pri iskanju skupnih rešitev, usklajenih tako z nacionalnimi kot tudi z Evropsko zakonodajo.

Z vprašanji in odgovori z javnih razprav bomo nadaljevali v naslednji številki.

Prejeli smo tudi vprašanje našega bralca, ki ga zanima, kaj bo z divjimi odlagališči smeti v parku.

Divja odlagališča so nedopustno ravnanje z naravo in okoljem in ne sodijo nikamor, še najmanj v parke. Park v svojih nalogah nima direktne vloge pri sanaciji teh odlagališč. Vendar pa obstaja več možnosti za posreden vpliv parka na izboljšanje stanja. Park lahko pri premagovanju tega problema pomaga občinam in inšpekcijskim službam pri intenzivnejšem nadzoru prostora z naravovarstvenimi nadzorniki. Nenazadnje lahko tudi drugače sodeluje z občinami in prispeva k izboljšanju odnosa do okolja z ozaveščanjem prebivalstva.

Občina Kuzma leži na tromeji

V razgibani pokrajini prevladuje kmetijstvo

Občino Kuzma sestavlja pet naselij, in sicer Kuzma, Dolič, Gornji Slaveči, Matjaševci in Trdkova. Na površini 22,9 km² prebiva 1698 prebivalcev. Občina Kuzma se razprostira na terciarnem gričevnatem severovzhodnem delu Slovenije, na Goričkem. Na severu meji na Republiko Avstrijo in Republiko Madžarsko, na vzhodnem delu na občino Gornji Petrovci, na jugovzhodnem in južnem delu na občino Grad, na zahodnem delu pa na občino Rogošovci. Dolino občine deli na dva dela potok Lukaj. Za občino je značilen razgiban relief, razpršena poseljenost in visoka stopnja ohranjenosti kulturne krajine. Občina spada med demografsko ogrožena območja, kjer predstavlja glavno gospodarsko dejavnost kmetijstvo, čeprav se je delež kmečkega prebivalstva v občini v zadnjih dveh desetletjih močno zmanjšal. Kmetijstvo je obremenjeno z veliko razdrobljenostjo posesti, vseeno pa ostaja pglavitna panoga v občini. Od celotnih površin predstavljajo kmetijske površine večino vseh v občini. Najbolj je razširjena živinoreja in prašičereja, čeprav je v zadnjem obdobju močno opazen padec stalezja govedi in zmanjšanje oddaje mleka.

Skoraj ena šestina občanov dela v tujini

Značilnost občine je tudi dnevna, tedenska oz. sezonska delovna migracija prebivalstva, predvsem v Avstrijo in v druge sosednje občine. Zdomci predstavljajo še vedno zelo pomemben delež populacije in s tem tudi pomemben razvojni potencial, saj znaša delež zaposlenih v tujini skoraj 15 odstotkov vseh prebivalcev v občini. Na meji z Republiko Avstrijo obstajata dva mejna prehoda in sicer mednarodni mejni prehod v Kuzmi in prehod za maloobmejni promet v Matjaševcih.

Tromejnik in spominski park opozarjata na zgodovino

Občina Kuzma leži ob tromeji Slovenije, Avstrije in Madžarske. Prav zato gostom najprej najraje pokažemo piramidasti tromejni kamen iz leta 1924 pri Trdkovi. Vsaka stran piramide nosi grb ene od mejnih držav, obrnjen v smeri te države, ter letnico določitve državne meje, to je 10. 9. 1919 in 4. 6. 1920. Tromejnik je 31. maja 1924 na sedanjo mesto postavila mednarodna razmejitvena komisija. S Trianonsko mirovno pogodbo 4. junija 1920 je bilo Prekmurje dokončno vključeno v jugoslovansko državo. Do tromeje vodi turistična pot v obmejnem delu občine Kuzma in krožna naravoslovna učna pot s številnimi znamenitostmi, dostop do nje pa je označen tudi iz drugih dveh držav. V Kuzmi smo ustanovili spominski park v spomin pripadnikom teritorialne obrambe in policije, ki so leta 1991 sodelovali v bojih za osamosvojitve Republike Slovenije in ubranili mednarodni mejni prehod Kuzma ter zavzeli stražnico v Kuzmi.

Ob obstoječih pridobitvah tudi velika pričakovanja in načrti

V občini imamo Osnovno šolo Kuzma z enoto vrtca. Od sakralnih in drugih objektov so pomembni zlasti cerkev Sv. Kuzme in Damjana v Kuzmi, posvečena zdravniškima zavetnikoma in poslikana s freskami, Evangeličanska cerkev na Gornjih Slavečih in številne kapelice ter domačija Cecilije Bežan na Gornjih Slavečih z dimno kuhinjo in streho pokrito s slamo. Občina preko različnih programov javnih del skrbi za lepši izgled krajev in za nenehno urejanje in vzdrževanje okolice. V prihodnje si bo občina prizadevala za nadaljnjo izgradnjo komunalne in cestne infrastrukture, za ureditev Lukaj potoka in vseh pritokov, za dokončanje ureditve mrliških vežic oz. pokopališč, za izgradnjo objekta za potrebe zdravstva in občinskih prostorov ter stanovanj, za izgradnjo javnega vodovoda za oskrbo vseh prebivalcev občine z zdravno pitno vodo in za nekatere druge naložbe na področju družbenih dejavnosti. Vse našete investicije predstavljajo ključne dejavnike za hitrejši in nadaljnji skladnejši regionalni razvoj obmejnega območja. V bližnji prihodnosti pa si občina veliko obeta tudi od razvoja ekološkega in izletniškega turizma ter sonaravnega kmetijstva, dopolnilnih dejavnosti v

kmetijstvu in domače obrti. Prav tako pričakuje uresničitev varovanja naravne in kulturne dediščine, razvojne naloge s področja celostnega razvoja podeželja in obnove vasi, vzpostavitev turistične poti v obmejnem delu občine Kuzme ter nadaljnjo krepitev čezmejnega sodelovanja s sosednjimi državami in občinami.

Jožef Škalič, župan Občine Kuzma

Potujoča razstava rokodelskih izdelkov in naravnih značilnosti v parku treh dežel

Ideja o potujoči razstavi prihaja iz parka Raab, ki žal zaradi nedokončanih gradbenih del v gradu Tabor, ni mogel biti prvi gostitelj. Po skupnem dogovoru se je tako razstava pričela v parku Őrség, ki povezuje prireditev s svojim tradicionalnim Petrovim sejmom Őrség-i vasar. Namen razstave je po eni strani vzpodbujati ohranjanje rokodelstva na območju parka in po drugi strani vzpodbujati izdelavo kakovostnih izdelkov preko katerih se kaže kulturna podoba parka. Primerjava med razstavljenimi izdelki iz vseh treh parkov prikazuje hkrati razlike in podobnosti med njimi. Slednje so zlasti iz sveta narave, ki so prikazane na fotografijah, razglednicah in plakatih, ki smo jih nedavno izdelali tudi za park Goričko in so ravno na tej razstavi prvič ugledali luč sveta.

Iz Krajinskega parka Goričko na razstavi sodelujejo: medicarka Jožica Celec, slamokrovec Drago Škodnik, izdelovalci remenk Bernardka Merklin, Elizabeta Urisk in Herman Rajsar, tkalka Danijela Topolovec, izdelovalka iz ličja Elizabeta Cipot, izdelovalka iz gline Žita Toplak, kovač Franko, izdelovalca iz lesa Anton Žökš in Miro Žitko, lončar Jože Zelko ter izdelovalka rož iz papirja Ema Grah. Zavedamo se, da je še kar nekaj rokodelcev, katerih izdelke bi lahko razstavili, vendar je zaradi stiske s prostorom že teh preveč. Po zaprtju razstave v parku Őrség, se bo razstava preselila na Grad, kjer bo možno dodati več izdelkov in organizirati tudi njihovo prodajo. Vabimo vas k sodelovanju!

Vsem razstavljavcem se za sodelovanje zahvaljujemo, vse bralce pa vabimo na ogled razstave v upravi Narodnega parka Őrség v Őriszentpetru, Siskaszer 26/A od ponedeljka do četrтка med 8 in 16 uro.

Stanka Dešnik,udika

Domačija cecilije Bežan z dimno kuhinjo na Gornjih Slavečih

Na tromeji v Trdkovi

Slovenski del trideželne razstave

